

Høringsuttalelse fra Rokosjøen hytte- og interesseforening (RHI)

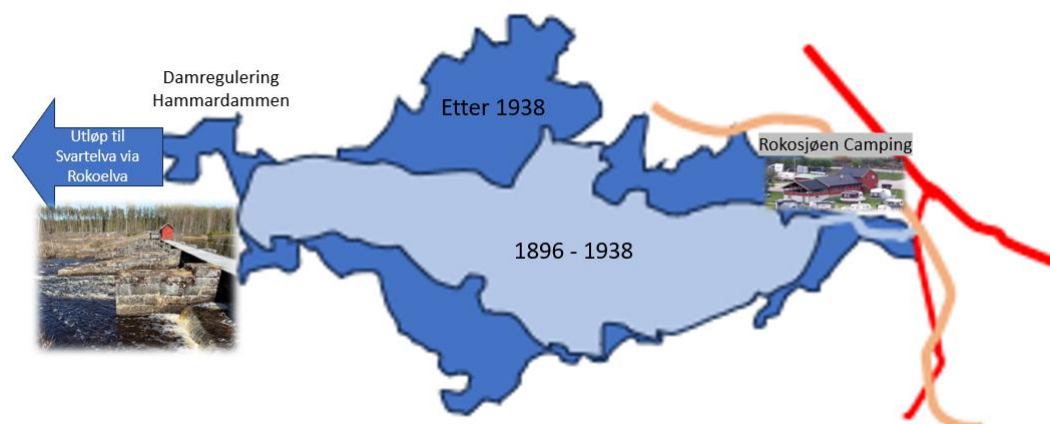
Vedrørende: Høring av forslag til revidert forskrift om sikkerhet ved vassdragsanlegg (damsikkerhetsforskriften) – saksnummer 202601321

Innledning

Rokosjøen hytte- og interesseforening (RHI) ønsker med dette å uttale seg til forslaget om revidert forskrift om sikkerhet ved vassdragsanlegg. Uttalelsen tar utgangspunkt i de særlige forholdene knyttet til Rokosjøen i Løten kommune og de konsekvensene en revidert forskrift kan få for innsjøen, omkringliggende eiendommer og øvrige berørte interesser.

RHI, i samarbeid med Den Norske Turistforening - Løten, Norges Jeger- og Fiskerforbund - Løten, Naturvernforbundet, Norges Jeger- og Fiskerforbund - Løten og Rokosjøens venner, organiserer brukere og interessenter knyttet til Rokosjøen og har som formål å ivareta områdets betydning for blant annet friluftsliv, naturverdier, rekreasjon og lokalsamfunn.

Vi har forståelse for behovet for et regelverk som ivaretar sikkerheten ved vassdragsanlegg og forebygger skade på mennesker, miljø og eiendom. Samtidig mener RHI at revisjonen av damsikkerhetsforskriften må sikre at vurderinger av sikkerhetstiltak ikke skjer isolert fra de konsekvenser slike tiltak kan få for natur, landskap, friluftsliv og andre allmenne interesser.



Bilde 1 Kartillustrasjon viser vannspeil i Rokosjøen i perioden 1896 – 2024. Lys blå farge viser vannspeil dersom nedleggelse av Hammardammen

Kunnskap og tilknytning til Rokosjøen

Uttalelsen gjelder vår kunnskap om og tilknytning til Rokosjøen, og bygger på kjennskap til området, vannet og de lokale forholdene gjennom mange år.

Når grunneier skal utrede hvilke konsekvenser i damforskriften får for damanlegget ved Rokosjøen, mener vi det er viktig at vurderingen ikke ensidig begrenses til konsekvenser og skadepotensial nedstrøms dammen.

En dam er ikke bare et konstruksjonselement som kan innebære en risiko ved et eventuelt dambrudd. Den er også en forutsetning for det oppdemte vannspeilet som over tid har blitt en integrert del av landskapet, naturmiljøet og bruken av Rokosjøen.

En helhetlig vurdering bør derfor også omfatte hvilke konsekvenser ulike tiltak, endringer i damanlegget, eller en eventuell reduksjon eller avvikling av demning, vil kunne få for selve Rokosjøen. Dette gjelder blant annet konsekvenser for vannstand, landskap, naturmiljø, friluftsliv, rekreasjon, kulturhistoriske forhold og de mange brukerinteressene som er knyttet til vannet.

Etter vårt syn må derfor spørsmålet om damforskriften vurderes i et bredere perspektiv enn kun sikkerheten nedstrøms dammen. Det bør også utredes hva som skjer med det oppdemte vannspeilet dersom dammen må bygges om, endres eller ikke lenger kan opprettholdes som i dag. I forhold til oppdemt vannspeil må det fastsettes, slik vi tidligere saksbehandling, **et nedre regulerte vannstand kote 226**.

Rokosjøen må etter vårt syn vurderes som en helhet, der både damanlegget, det oppdemte vannet og konsekvensene av eventuelle endringer inngår i beslutningsgrunnlaget.

Det er viktig at en eventuell klassifisering og videre behandling etter damforskriften bygger på et tilstrekkelig bredt og helhetlig kunnskapsgrunnlag, slik at også konsekvensene for selve Rokosjøen blir synliggjort.

Allmenne interesser må hensyntas

Rokosjøen er et viktig område for friluftsliv og rekreasjon. Området benyttes av hytteeiere, fastboende og besøkende, og har betydning langt utover grunneiers økonomiske og driftsmessige interesser.

RHI mener derfor at grunneier og ansvarlig for vassdragsanlegget må pålegges å hensynta allmenne frilftsinteresser ved valg av løsning.

Det må ikke etableres et regelverk som i praksis gjør det mulig å velge en teknisk eller økonomisk enkel løsning, eksempelvis uttapping eller permanent senking av et vann, uten at konsekvensene for allmennheten og området som helhet blir tillagt tilstrekkelig vekt.

Naturmangfoldet må være en sentral del av vurderingen

Eventuelle tiltak som medfører endret vannstand, uttapping eller annen vesentlig endring av Rokosjøen, kan få betydelige konsekvenser for naturmiljøet.

RHI mener derfor at vurderinger etter naturmangfoldloven må være en integrert del av beslutningsgrunnlaget. Det må vurderes hvilke konsekvenser et tiltak kan få for økosystemet, arter, leveområder og den samlede belastningen på naturen.

Dette er særlig viktig når konsekvensene kan være irreversible eller svært vanskelige å reparere.

Konsekvenser for myrområder og våtmark

En eventuell senking av vannstanden eller uttapping av Rokosjøen kan få konsekvenser som strekker seg langt utover selve vannspeilet.

RHI og samarbeidspartnere er særlig opptatt av hvilke virkninger dette kan få for omkringliggende myrområder og våtmarker. Endringer i vannstanden kan påvirke grunnvannsforhold, fuktighet og hydrologi i områder som er avhengige av dagens vannregime.

Slike konsekvenser må vurderes grundig, også i lys av Norges forpliktelser knyttet til Ramsar konvensjonen og vern av våtmarker.

Hensynet til Rokosjøen naturreservat

RHI vil også understreke betydningen av å ivareta naturverdiene knyttet til Rokosjøen naturreservat.

Ved vurdering av tiltak ved dammen og eventuelle endringer i vannstanden må det foretas en samlet vurdering av hvilke direkte og indirekte konsekvenser tiltaket kan få for verneverdiene og naturmiljøet i området.

Det er etter RHIs oppfatning ikke tilstrekkelig å vurdere selve damkonstruksjonen isolert. Vassdragsanlegget, vannstanden, myrområdene, naturreservatet og områdets bruk til friluftsliv må sees i sammenheng.

Krav om konsekvensutredning

RHI mener at en eventuell forskriftspålagt konsekvensutredning ved tiltak som kan medføre vesentlig endring av vannstanden eller uttapping av et vann, må være bred og helhetlig.

En slik utredning bør minimum omfatte:

- konsekvenser for naturmangfold og økologiske funksjoner
- konsekvenser for myrområder, våtmarker og hydrologiske forhold
- konsekvenser for verneområder og verneverdier
- konsekvenser for allment friluftsliv og rekreasjon
- landskapsmessige konsekvenser
- konsekvenser for eksisterende bruk av området
- vurdering av alternative tekniske løsninger
- vurdering av konsekvensene av å reparere eller oppgradere eksisterende dam opp mot uttapping eller annen permanent endring av vannstanden

RHI mener videre at konsekvensutredningen ikke må begrenses til å dokumentere konsekvensene av den løsningen grunneier eller ansvarlig anleggseier foretrekker. Reelle alternativer må utredes og sammenlignes.

RHI og nevnte samarbeidspartneres konklusjon

Vi mener at den reviderte damsikkerhetsforskriften må sikre at nødvendige sikkerhetstiltak gjennomføres på en måte som også ivaretar miljøet og allmenne interesser.

Ved vurdering av tiltak som kan føre til uttapping, senking av vannstand eller annen vesentlig endring av et vassdrag, må det tas særlig hensyn til:

1. Allmenne friluft- og rekreasjonsinteresser
2. Prinsippene og kravene i naturmangfoldloven
3. Konsekvenser for myrområder og våtmarker, herunder relevante forpliktelser knyttet til Ramsarkonvensjonen
4. Konsekvenser for Rokosjøen naturreservat og områdets verneverdier
5. En helhetlig og grundig konsekvensutredning, dersom tiltaket utløser krav om dette
6. Utredning og vurdering av alternative løsninger før irreversible tiltak gjennomføres

RHI mener at damsikkerhet er et viktig samfunnshensyn, men at sikkerhetstiltak ikke må føre til at store natur-, miljø- og friluftsverdier går tapt uten at konsekvensene er grundig dokumentert og alternative løsninger er reelt vurdert.

Uttalelsen støttes av: Den Norske Turistforening - Løten, Norges Jeger- og Fiskerforbund- Løten, Naturvernforbundet, Norges Jeger- og Fiskerforbund - Løten og Rokosjøens venner

På vegne av

Rokosjøen hytte- og interesseforening (RHI)